

VIVINT LA NOSTRA CRIDA OBLATA AL SEGLE XXI

Abat Donato OGLIARI OSB

1. Com podem viure la Saviesa de la Regla en la nostra vida quotidiana?

Parlar de la saviesa de la Regla de sant Benet implica, en primer lloc, intentar retrocedir al context temporal i existencial al qual es refereixen les normes i exhortacions presentades en aquest escrit. Per comprendre un text del segle VI adreçat a una comunitat monàstica, cal desprendre's el màxim possible dels nostres prejudicis i abordar-lo amb una perspectiva desitjosa de captar el que sant Benet volia transmetre'ns i que pot ser una font de saviesa per a les nostres vides avui.

D'una banda, ens pot ser fàcil comprendre-ho perquè com va dir Jacques-Bénigne Bossuet la Regla és un "compendi dels Evangelis". En conseqüència, una obertura dòcil i una adhesió sincera al missatge evangèlic haurien de generar una fàcil acceptació del contingut de la Regla, que, en les seves línies principals, ens remet al mateix Evangeli.

D'altra banda, els molts canvis profunds que estem vivint ens obliguen a enfrontar-nos amb una cultura que ja no és el dipòsit del pensament cristià i que ha posat a prova moltes certeses en les quals es basava l'existència quotidiana de generacions de cristians. De fet, com ens ha recordat el Papa Francesc, no vivim "en una època de canvis, sinó en un canvi d'època" que, almenys a les societats occidentals, ha destacat una "excultura" del cristianisme, un procés que va començar amb la Il·lustració i que ha confinat la fe cristiana a una mena "d'exili cultural", ja que ja no es considera com l'únic vector de significat per a l'existència humana.

La interpretació del missatge evangèlic, i per tant de la Regla de sant Benet, ha de confrontar necessàriament aquests nous paradigmes culturals i els reptes que ens plantegen. La saviesa de la Regla de sant Benet ha de ser recuperada, doncs, en la seva essencialitat, on les normes i motivacions que la recolzen no estan subjectes a la moda del moment, i la seva inspiració original continua sent una transparència viva de l'Evangeli i una font d'inspiració. Només d'aquesta manera pot esdevenir un punt de referència fins i tot dins d'un horitzó cultural i existencial "líquid" –segons una expressió que ha esdevingut famosa pel sociòleg Zigmunt Baumann–, molt diferent del passat.

No obstant això, aquests canvis no haurien d'infondre'ns por. Al contrari, haurien de reforçar la nostra fe en el Senyor que guia la història i encoratjar-nos a mirar les crisis i els reptes del nostre temps com a oportunitats a través de les quals Déu ens convida a llegir els "signes dels temps" i mitjançant els quals continua fent-se present a la vida de la humanitat.

2. Hi ha una guia per a les nostres vides a la Regla de sant Benet? Com poden els Oblats evangelitzar i viure amb responsabilitat en el món?

En aquest punt ens preguntem: pot, la saviesa de la Regla de sant Benet, servir com a guia per a aquells que –com els Oblats seculars– no viuen dins del refugi dels murs monàstics sinó que estan en contacte diari amb el món?

Quins són els ensenyaments que avui els Oblats poden fer seus i testimoniar en la vida quotidiana? En altres paraules, com poden els Oblats ser ajudats a reconèixer les petjades de Déu en el món i ser evangelitzadors entre els homes i les dones del nostre temps, bo i deixant-se inspirar pels valors continguts a la Regla de sant Benet?

2.1. La recerca de la pau

No és casualitat que la Carta Apostòlica amb la qual, el 1964, Pau VI proclamà sant Benet "Patrò Principal d'Europa", comenci amb les paraules "Pacis nuntius - Missatger de la Pau". "Pax" és una paraula important en el món monàstic i sovint es troba gravada o pintada a les entrades o a les façanes dels monestirs com a bon desig per als qui hi entren.

Però de quina pau es tracta? No simplement l'absència de guerra o un pacte entre classes socials, partits, empreses o organitzacions. Com sabem, tot això, per molt necessari que sigui, sovint és el resultat de compromisos polítics i actes d'equilibri. Estrictament parlant, no podem anomenar pau el que, dins d'una forma o

altra de coexistència, ja sigui familiar o comunitària, es presenta com el resultat d'un acord mutu i tàcit de no interferència.

La pau veritable i duradora, del tipus per a la qual el creient està cridat a lluitar diàriament, ve d'un trobament interior generat per la gràcia i sostingut per la gratuïtat de l'amor. Això significa que, per experimentar la pau dins les nostres relacions amb els altres i amb el món que ens envolta, és necessari que, primer, acollim la pau com un regal de Déu i hi habitem. Per difondre-la al nostre voltant és necessari que primer l'experimentem i l'estimem dins de nosaltres mateixos, que la guardem i la construïm dia a dia en els nostres cors, ments i accions. Només així serà possible esdevenir "pacificadors" (Mt 5, 9) desemmascarant les pretensions egoïstes que s'amaguen en nosaltres i mortificant tot instint de dominació, d'apoderament, de violència sobre els altres.

La vida monàstica concebuda per sant Benet és una vida centrada en la recerca de la pau. Amb les paraules del Salm 34 exhorta el monjo: "Cerca la pau, procura aconseguir-la". La pau representa un aspecte fonamental de la seva Regla, i està íntimament vinculada a la recerca de Déu i a una vida harmoniosa amb un mateix, amb els altres, amb el món i amb la creació.

És una pau que té, precisament, el seu origen en Déu i que ens ha estat manifestada pel seu Fill Jesús: "Us deixo la pau, us dono la meua pau. Jo us dono la pau que el món no dona. Que els vostres cors s'asserenin i no temin" (Jn 14, 27). I novament, " Us he dit tot això perquè en mi trobeu la pau. En el món passareu tribulacions, però tingueu confiança: jo he vençut el món." (Jn 16, 33). La pau és un dels regals més preuats amb els quals Déu, en Crist Jesús, manifesta el seu pla d'amor per a la humanitat.

És en aquest context que s'han de comprendre les exhortacions de sant Benet a buscar la pau que és un reflex de l'amor de Crist que ha de ser entès. Cal recordar els "instruments de les bones obres" on s'insta el monjo "a no donar una pau fingida", és a dir, a controlar fins i tot amb gestos l'autenticitat dels motius interns en què recolzen les seves accions, i a "donar la pau abans que el sol es pongui a aquells que estan en discòrdia amb nosaltres". El mateix "bes de pau" ofert als hostes que venen al monestir és el resultat de la pregària feta junts, és a dir, el reconeixement de la pertinença comuna a Déu. Finalment, fins i tot en l'organització del monestir, l'abat sempre ha de tenir al cor la preservació de la pau i la caritat, els béns, de fet, més preuats d'una comunitat monàstica i que són signe d'un autèntic seguiment de Jesús.

Per sant Benet la recerca de la pau inevitablement ens condueix a buscar tot allò que és estimat per Déu i a sintonitzar amb la seva voluntat, fins i tot quan es tracta de comprendre els grans desafiaments del nostre temps, aquells que afecten la macrohistòria. Benet mateix va intervenir concretament en un cas específic. Va ser l'encontre, narrat per Gregori el Gran, que va tenir lloc entre ell i el rei ostrogot, Tòtila. Benet va aprofitar l'ocasió per alçar la veu en defensa dels pobles que patien profundament a causa de les sagnants campanyes militars, els saquejos constants als quals estaven sotmesos i les terribles devastacions que en resultaven. Ple de l'esperit profètic i de la llibertat que li venia de la seva relació diària amb Déu, sant Benet es va enfrontar valentament al rei Tòtila: "Tu", li va dir, "fas moltes males accions i n'has fet moltes. Penedeix-te d'una vegada per totes. (...) Des d'aquell moment –comenta Gregori el Gran– el rei va ser menys cruel". Quin contrast! D'una banda, Benet, l'home de Déu que, en nom de la veritable pau, s'enfronta impotent, però interiorment lliure i ric amb les armes de la fe, a un líder acostumat a les proeses i a sembrar destrucció i mort! I tot i així, comenta Gregori el Gran, "gràcies a la intervenció del sant, la crueltat de Tòtila va ser en part mitigada".

Benet, per tant, ens convida a desitjar i estimar la pau amb totes les nostres forces, i a sembrar-la i difondre-la en cada situació de la nostra vida, amb paraules i gestos, sense perdre l'ànim. Recordo aquí les paraules que Thomas Merton va escriure a un amic que es desanimava davant els fracassos d'una campanya per la pau: "No depenguis de l'esperança de resultats. Quan fas la mena de feina que has agafat (...) pot ser que hakis de fer front al fet que la teua feina sembli inútil i fins i tot no aconsegueixi cap resultat. (...) A mesura que t'acostumes a aquesta idea, comences a concentrar-te no en els resultats sinó en el valor, la rectitud, la veritat de la pròpia feina". Mai no hem d'abandonar el valor, la rectitud i la veritat de la pau si volem mantenir-ne viu el desig i el compromís.

2.2. Respecte per a cada ésser humà

La Regla de sant Benet també subratlla un profund respecte per la dignitat de cada ésser humà. Ho trobem no només en l'exhortació genèrica "honora totes les persones.", sinó també, per exemple, quan fa referència a anticipar-se en l'estima mútua, a prestar un servei diligent als malalts, a rentar les mans i els peus dels hostes que venen al monestir, sobretot els pobres i els pelegrins, en els quals Crist mateix és acollit.

Imitant Jesús, sant Benet ens convida a tenir una mirada nova i acollidora que salvaguardi la singularitat i la dignitat de cada persona, una mirada que sàpiga reconèixer en cada germà i germana no un competidor sinó un subjecte amb qui establir relació i col·laborar; no un territori hostil –o l'infern, com deia J. P. Sartre– sinó la "terra familiar" de Déu.

La raó de ser pacient, tolerant i comprensiu que estem cridats a mostrar a cada ésser humà radica en la mirada que Déu mateix, el Creador, té cap a totes les seves criatures. D'aquí que la veritat sobre la dignitat de cada persona pertanyi a la llei natural inscrita al cor de tot ésser humà. Com escriu el Papa Francesc en la *Fratelli Tutti*: "Si la dignitat dels altres ha de ser respectada en tota situació no és perquè inventem o assumim aquesta dignitat sinó perquè hi ha realment un valor més elevat en ells que en les coses materials i les circumstàncies (...). Que cada ésser humà posseeixi una dignitat inalienable és una veritat que correspon a la natura humana més enllà de qualsevol canvi cultural. Per tant, els éssers humans posseeixen la mateixa dignitat inviolable en qualsevol època històrica, i ningú no pot sentir-se autoritzat per les circumstàncies a negar aquesta creença o a no actuar en conseqüència."

2.3. Els pobres i la solidaritat

A la Regla sant Benet mostra una preocupació viva pels pobres i necessitats: "Que es mostri la màxima sol·licitud en l'acolliment dels pobres i dels pelegrins, perquè és en ells que acollim el Crist".

Com és ben sabut, el Papa Francesc ha tornat a situar el tema de la pobresa al centre de la reflexió de l'Església. Partint de l'*Evangelii gaudium* el desenvolupa a través de dos angles complementaris: d'una banda, denuncia les causes estructurals de la pobresa, degudes al context econòmic i social; d'altra banda, introdueix una perspectiva teològica. Gràcies a aquesta última, els pobres ja no es consideren només a la llum d'una aproximació sociocultural i històrica, és a dir, com a marginats, sinó que s'entenen dins d'una categoria teològica. És a dir, la pobresa, abans de ser un problema des d'un punt de vista sociològic i ètic, és una qüestió de doctrina. El Papa Francesc escriu: "Per a l'Església, l'opció pels pobres és una categoria teològica abans que una cultural, sociològica, política o filosòfica. (...) Aquesta opció, "ensenyava Benet XVI", és implícita en la fe cristològica en el Déu que es va fer pobre per nosaltres, per enriquir-nos amb la seva pobresa". Per això, desitjo una Església que sigui pobra pels pobres. Tenen molt a ensenyar-nos. A més de participar en el *sensus fidei*, amb els seus propis patiments coneixen el Crist que pateix. És necessari que tots nosaltres ens deixem evangelitzar per ells. La nova evangelització és una invitació a reconèixer el poder salvador de les seves existències i a posar-los al centre del camí de l'Església. Estem cridats a descobrir Crist en ells, a prestar-los la nostra veu en les seves causes, però també a ser els seus amics, a escoltar-los, a comprendre'ls i a acollir la saviesa misteriosa que Déu vol comunicar-nos a través d'ells".

La elecció dels pobres, doncs, té les seves arrels en la fe. Els pobres es refereixen a l'acció de Déu en l'Encarnació del seu Fill, Crist, que, "per la vostra causa es va fer pobre, encara que era ric, per tal que, amb la seva pobresa, vosaltres us enriquíssiu" (cf. 2Co 8, 9). Per virtut d'aquesta assumpció cap cristià no pot dir que pot prescindir dels pobres!

"Les conseqüències d'aquesta elecció afecten tota la vida de l'Església i la seva pròpia arquitectura: els pobres han de passar dels marges al centre, ja que les perifèries són el futur de l'Església. Això és un element crucial per substituir la institució post-tridentina, per sortir del palau eclesial establert al centre de la ciutat en l'edat moderna i construir una Església-tenda que es mogui cap a les perifèries de les grans megalòpolis contemporànies [...]". Aquest papa està convençut que la sensibilitat cap als pobres determinarà el futur de la humanitat, com es veu, per exemple, en la *Laudato si'*. En la seva visió, les perifèries han de convertir-se en una prioritat no només per a l'Església, sinó per a tothom: abandonar una visió dels problemes començant pel centre també és una necessitat per a la política, l'economia i la cultura. Afirmant la importància de les perifèries,

Francesc proposa una interpretació pastoral, evangèlica, cristiana, d'un gran procés històric que es dona en el món contemporani. El del segle XXI és un món de perifèries i els seus habitants, d'alguna manera, anticipen un futur cada cop més estès.

Francesc continua dient que la solidaritat tampoc no es pot entendre simplement com un acte esporàdic de generositat cap als necessitats. Més aviat, "requereix crear una nova mentalitat que pensi en termes de comunitat, de prioritzar la vida de tothom".

En aquest sentit, hi ha un episodi de la vida de sant Benet que considero emblemàtic de la seva manera d'entendre la solidaritat. Perquè la solidaritat esdevingui compartir i comunió cal mirar més enllà de si mateix i de les seves pròpies necessitats: "En el moment en què la fam va assolir la Campania, l'home de Déu havia donat tot el que hi havia al monestir als pobres. Només quedava una petita quantitat d'oli en una gerra de vidre al rebost. Un sotsdiaca anomenat Agapit va arribar i va demanar insistentment oli. L'home de Déu, decidit a donar-ho tot aquí a la terra per tal de conservar-ho tot al cel, va ordenar que li donessin l'oli que quedava. Però el monjo encarregat del rebost, en sentir l'ordre, va preferir no obeir. Passat un temps, l'home de Déu va preguntar si s'havia complert l'ordre. El monjo va respondre: "No: si li hagués donat", va dir, "no en quedaria res per als germans". Llavors, enfadat, Benet va ordenar a un altre monjo que llencés la gerra de vidre amb l'oli restant per la finestra, perquè no quedés res de la desobediència. L'ordre es va complir. Sota la finestra s'obria un profund precipici de roques enormes. Llavors, la gerra va ser llançada. Però tot i que va caure sobre les roques no es va trencar ni l'oli es va vessar. Llavors, l'home de Déu va ordenar que l'anessin a buscar i, novament a les seves mans, la va oferir als qui la demanaven. Reunint, llavors, els germans, va reprendre el monjo desobedient davant d'ells, per la seva manca de fe i el seu orgull. Quan va acabar la reprimenda, Benet va anar a pregar junt amb els germans. Hi havia una gerra d'oli allà, buida i coberta amb una tapa. Mentre el sant pregava, la tapa de l'ampolla va començar a pujar a causa de l'oli que vessava cap a fora. Quan l'oli va sortir pel coll de l'ampolla, va començar a gotejar a terra. El Servent de Déu, tan aviat com ho va veure, va deixar la pregària. En aquell mateix instant l'oli va deixar de vessar a terra. Llavors va tornar a reprendre el monjo desobedient perquè aprengué a tenir més fe i més humilitat".

El missatge és clar: ser solidari amb altres requereix que no tanquem els ulls a les seves necessitats, justificant que primer hem de proveir els nostres. L'exemple de sant Benet ens fa reflexionar sobre el fet que la insensibilitat a la justícia equitativa i solidària deriva d'una defensa egoista del que un posseeix i una falta de voluntat de compartir-ho amb aquells que ni tan sols tenen l'essencial per viure. A més, de l'episodi anterior aprenem que aquells que estan disposats a compartir fins i tot el poc que tenen mostren que no posen les coses per sobre de les persones, i que tenen una fe humil i ferma en les promeses del Senyor i en la seva providència.

2.4. Unitat en la diversitat. La cultura de l'encontre i el diàleg

A més de ser un "missatger de la pau", el Papa Pau VI també va anomenar sant Benet "*effector unitatis*", és a dir, un "productor d'unitat". La unitat, a diferència de la uniformitat, implica la diversitat d'individus, que ha de viure's a la llum de relacions interpersonals i intergeneracionals harmonioses.

A la Regla de sant Benet, per exemple, l'abat ha de recordar que ha assumit la "tasca difícil i àrdua de guiar ànimes i adaptar-se als diferents caràcters (...) conformant-se i adaptant-se a tots segons les disposicions i la intel·ligència de cadascun". També els germans han de suportar amb la major paciència les malalties físiques i morals els uns dels altres. Els ancians han d'estimar els joves i aquests, al seu torn, han de respectar els ancians.

Aquests pocs exemples són suficients per comprendre com la Regla de sant Benet mostra una atenció especial al "valor de l'home com a persona" i com advoca per la integració harmoniosa entre tots els membres de la comunitat, independentment del seu origen, bagatge cultural i rang social: "L'abat no posa el noble davant l'esclau (...). Si creu que és adient promoure un cert germà, que ho faci sense tenir en compte la seva condició social (...), perquè, ja siguin esclaus o lliures, tots som un en Crist' [Ga 3, 28] (...). L'únic criteri, pel qual destaquem davant d'Ell, és aquest: que millorin en bondat i humilitat".

Amb aquest propòsit, com diu el Papa Francesc, és necessari "fer créixer una cultura de l'encontre, que vagi més enllà de les dialèctiques que es contraposen les unes a les altres. És una forma de vida que té com a objectiu formar aquest poliedre que té moltes cares, molts costats, però tots componen una unitat rica en matisos,

perquè "el tot és més gran que la part. La imatge d'un poliedre pot representar una societat on les diferències conviuen, es complementen, s'enriqueixen i s'il·luminen mútuament, fins i tot enmig de desacords i reserves. Cadascun de nosaltres pot aprendre alguna cosa dels altres. Ningú no és inútil, ningú no és prescindible".

Al Venerable Monsenyor Tonino Bello, un bisbe italià que va morir a la fi del segle passat, li agradava parlar de la "convivència de les diferències", en el sentit que aquestes diferències, quan es tracten amb un esperit de diàleg autèntic, poden desencadenar un procés virtuós de creativitat i de compartir. Naturalment, "per trobar-nos i ajudar-nos mútuament, necessitem el diàleg. No cal dir per a què és el diàleg. Només cal que pensi en com seria el món sense el diàleg pacient de tantes persones generoses que han mantingut famílies i comunitats unides. El diàleg persistent i valent no surt als titulars com ho fan les confrontacions i els conflictes, però discretament ajuda el món a viure millor, molt més del que podem arribar a pensar".

El diàleg, també, requereix paciència, la capacitat de tornar al bon camí davant de contratemps i malentesos, i previsió. La mateixa etimologia del terme "diàleg" (del grec διάλογος, un derivat de διαλέγομαι, que significa conversar, discutir, i que es compon de *dià*, "a través", i *logos*, "discurs") ens porta de nou al confrontament verbal que passa a través de dues o més persones, i pel qual s'expressen opinions, idees, creences o sentiments diferents, tot i que no necessàriament oposats.

Per tant, no hem de témer l'aparició o presència de conflictes a les nostres relacions. L'important és afrontar-los amb el desig profund i el compromís, per part de tots, perquè no esdevinguin ocasió de dany irreconciliable sinó més aviat un terreny d'entrenament per a la discussió sincera, el perdó i la comunió.

2.5. Comunió i sinodalitat

Amb la globalització, els viatges cada cop més freqüents i la massiva difusió de les eines digitals, l'espai físic o lloc pel qual solia definir-se la pròpia identitat coincideix cada cop menys amb el de l'origen geogràfic. Si abans l'equació entre els dos llocs era un fet, avui ja no ho és. Aquest despreniment ha obert pas a un subjectivisme sense arrels que sovint arriba a cotes sense precedents. D'altra banda, però, s'ha de reconèixer que el procés de globalització no ha produït el "poble global" que s'esperava; al contrari, ha posat de manifest la pluralitat del nostre món amb totes les seves diferències i divergències, generant sovint una sensació de perplexitat envers aquell que es veu temptat a reaccionar instintivament, donant respostes simplistes a preguntes complexes o tancant-se dins de formes pseudoproteccionistes. Prova d'això és el creixement dels nacionalismes en diverses parts del món.

Tot això també ha tingut un impacte en la vida eclesial. L'eclesiologia de la comunió i el sentit del "nosaltres" eclesial revaloritzat pel Concili Vaticà II han estat posats a prova de manera severa. L'individualisme floreix i ha impregnat totes les àrees, fins al punt que en aquest sentit s'utilitza el terme "individualització" per indicar una situació en què tota la vida quotidiana –els seus temps, les seves activitats– s'organitzen de manera integral al voltant dels compromisos de l'ego, sense obligacions estables amb els altres. Com diu un conegut eslògan publicitari: "Es tracta de tu". És clar, amb l'individualisme també floreix el relativisme doctrinal i ètic.

D'aquí la urgència de recuperar la relacionalitat constitutiva de la persona, que ha de ser posada al centre, però no perquè es tanqui en si mateixa, sinó perquè sigui oberta als altres i a les realitats que l'envolten, per fer la seva aportació de coneixement, creixement, comunió i bé. Tot això es fa més necessari pel fet que la interdependència, exacerbada a tots els nivells per la globalització i l'encreuament generalitzat no només econòmic sinó també cultural, imposa la interacció i col·laboració mútua, no el tancament en l'individualisme propi (pel que fa a les relacions interpersonals), ni molt menys la construcció de murs (pel que fa a les esferes nacionals). La interdependència ha d'accentuar la necessitat d'acollida, inclusió i integració, no d'exclusió. És el desafiament de la comunió que, avui més que mai, els monestirs i els Oblats que hi pertanyen han de ser capaços de fer seu.

Benet XVI va dir: "Els monestirs tenen una funció molt valuosa, diria indispensable, en el món. Si a l'Edat Mitjana eren centres per a la recuperació de terrenys pantanosos, avui serveixen per "recuperar" l'entorn en un altre sentit: de vegades, de fet, el clima a les nostres societats no és saludable, està contaminat per una mentalitat que no és cristiana, ni tan sols humana, mancada de dimensió espiritual. En aquest clima no només es margina Déu, sinó també el propi veí. El monestir, en canvi, és un model de societat que posa Déu i la relació fraterna al centre. Això també ens cal a nosaltres en aquests temps."

Quant a la comunió intraeclesial l'Església, com sabem, ha iniciat un procés o camí sinodal amb la tasca de posar més clarament de manifest el sentit mateix de la missió de l'Església al món, una missió a la qual cada fidel és cridat a fer la seva pròpia contribució. El Papa Francesc afirma: "Si entenem que, com diu sant Joan Crisòstom, Església i Sínode són sinònims –perquè l'Església no és res més que la caminada junta del ramat de Déu pels camins de la història per trobar-se amb Crist el Senyor– també entenem que dins d'ella ningú no pot passar per damunt dels altres."

El Papa Francesc va reiterar aquest concepte quan va dir que el sintagma *Església sinodal* en ell mateix és redundant, ja que els dos termes són sinònims: "L'Església és sinodal o no és Església". D'altra banda, el pare Tomas Halík escriu: "El procés de sinodalitat és una *anamnesi*, un recordatori i revitalització de la forma original del cristianisme com un camí, un camí molt esborrat per les formes cristianes premodernes i modernes, el cristianisme com a imperi cristià (cristiandat) i com a visió del món. La reforma sinodal ha d'alliberar l'Església de la mentalitat tancada i del narcisisme col·lectiu per escoltar amb atenció el que l'Esperit diu a les Esglésies. Aquest procés de reforma constant (l'Església viva és *ecclesia semper reformanda*) implica un aprofundiment de la vida espiritual (comunicació amb Déu), la comunicació entre els diversos grups que formen l'Església i la comunicació ecumènica en un sentit ampli amb altres cristians, amb altres religions i els seus seguidors, i amb els no creients." Una concepció piramidal de l'Església i la seva clericalització segles enrere s'han produït en detriment de la participació activa i responsable, incloent-hi el nivell de presa de decisions, de tots els fidels laics, respectant les seves diferents funcions.

Pel que fa al procés sinodal, la Regla de sant Benet ofereix diversos elements de reflexió que també poden ser d'inspiració i ajuda per als Oblats. Tot i que en referència a la sinodalitat sovint se cita el capítol III de la Regla, aquell que parla de la convocatòria de la comunitat al consell, és evident que també es viu en altres contextos comunitaris, especialment allà on el cercle fraternal actua com una contenció per a qualsevol evasió individualista, i on la contribució que fa cada monjo individualment a la construcció de la comunitat està en funció del benestar de tot el cos comunitari, i no només d'un compliment personal que sigui a costa de la dimensió comunitària. Clarament, tot això requereix un procés de descentralització que ha de ser cultivat i mantingut despert de manera contínua.

Interessant en aquest sentit és una anotació del Pare Mauro Giuseppe Lepori, Abat General de l'Orde Cistercenc: "Correm el perill de malgastar la gràcia d'aquest temps si no entenem què ens demana la conversió a la comunió sinodal per ser fructífera com a missió. En altres paraules, tinc la impressió que en viure la missió de l'Església, a tots els nivells, no és tant la missió en si mateixa la que espanta, sinó la comunió. Per què? Perquè per viure la comunió, més que una decisió externa, més que un compromís extern, se'ns demana una conversió interior, se'ns demana viure un procés que ens canviï en profunditat. La missió, també, demana sens dubte una decisió interior, demana caritat, demana sacrifici, la capacitat de proclamar i donar testimoni, fins i tot arribar al martiri. Però és sobretot la comunió la que demana una conversió profunda del jo, un pas de naturalesa pasqual, una entrada a la vida que passa per una mort. Perquè la comunió demana un pas del jo al nosaltres, un pas en què el jo ha de morir per tornar a néixer. Si la tasca principal de l'Església és l'evangelització, no s'ha d'oblidar que el primer qui ha de ser sotmès constantment a la llum de l'Evangeli és ella mateixa, l'Església. Tots nosaltres, de fet, necessitem ser evangelitzats de manera constant i prendre consciència de la importància bàsica del camí sinodal i la recerca de la comunió dins l'Església."

3. Unes quantes màximes de la saviesa benedictina pera la nostra vida quotidiana

En aquest punt m'agradaria presentar breument alguns principis de la "saviesa benedictina" que podrien ser útils per al nostre testimoni diari de vida i de fe.

3.1. Discreció

La discreció és aquella virtut que protegeix els valors humans de qualsevol forma d'extremisme i fanatisme, i ajuda a llegir i viure els esdeveniments amb amplitud de ment i cor, a la llum de la *humanitas* que sorgeix de l'Evangeli. No s'ha d'oblidar que és precisament a causa de la seva discreció, és a dir, el seu sentit adequat de la mesura, que, a partir del segle IX, la Regla de sant Benet es va imposar a totes les altres regles monàstiques presents fins aleshores a l'Occident. Amarada de discreció (*discretio*), no conté res excessiu. En organitzar la vida de la comunitat monàstica, de fet, sant Benet espera "no haver d'establir res d'aspre, res de feixuc". L'abat

mateix, "prenent, doncs, els exemples de discreció, mare de les virtuts", ha ho de regular tot "de manera que els forts en vulguin més i els febles no es facin enrere", i "que consideri la necessitat dels febles, no pas la mala voluntat dels envejosos". I encara, "que es faci com diu l'Escriptura: 'es distribuïa a cadascú segons el que necessitava.' (Fets 4, 35). No volem pas dir amb això que es faci accepció de persones –Déu no ho vulgui!– sinó que es tingui consideració de les febleses. Llavors, que el qui no necessiti tant en doni gràcies a Déu i no es posi trist, i, en canvi, el qui necessita més, que senti la humiliació de la seva feblesa i no s'enorgulleixi per la comprensió que li tenen; i així tots els germans viuran en pau". Aquests són alguns exemples que ens indiquen com el bon funcionament de la comunitat, és a dir, l'organització de la vida comuna, ha de tenir en compte la concreció de les persones individuals.

3.2. Silenci

Com el monjo, així també l'Oblat benedictí ha de valorar la dimensió del silenci. En primer lloc, és una eina pedagògica que ajuda a preservar un clima de concentració i recolliment que contraresta la superficialitat i la dissipació de l'esperit, i fomenta la recerca de l'essencial. És en el silenci que es manifesta la victòria de la vida interior sobre qualsevol moviment desordenat de la llengua, dels pensaments, de tota la persona. En una paraula, el silenci representa el sòl fèrtil d'una vida unificada. El silenci, llavors, és essencial si es vol que el cor estigui en harmonia amb el de Déu, obert a la recepció humil i obedient de la seva Paraula i tocat en profunditat per ella. Guido II dels Cartoixans afirmava: "Qui no guarda silenci no pot escoltar Qui parla (...). Que la terra de la meua ànima sigui silenciosa en la teua presència, Senyor, perquè pugui escoltar el que el Senyor, el meu Déu, diu en mi. Perquè les paraules que murmures no poden ser escoltades excepte en un silenci profund". I sant Vicenç de Paül, que també es dedicava contínuament a obres de caritat, deia: "Ell (Déu) no ens parla gens fora del silenci; perquè les paraules de Déu no es barregen amb les paraules i el tumult dels homes.". En aquest sentit, el silenci també és el "pare de la pregària": "Allà on el silenci respira, la pregària parla". És en el silenci que l'Esperit desplega les seves ales, fomentant una concentració d'amor que transmet la comunió amb Déu.

3.3. Humilitat

La humilitat hauria de caracteritzar també la fe i la vida d'un Oblat. Com sabem, sant Benet dedica el capítol més llarg de la seva Regla (capítol VII) a aquesta virtut, cosa que ens indica la importància que li atorga. Com el monjo, a l'Oblat també se l'exhorta a no complaure's en el protagonisme, a no buscar l'aparador o els titulars. Una certa "marginalització", és a dir, ser sociològicament poc destacat –reaccionant així al culte a la imatge de què les nostres societats occidentals estan afectades– és un signe de profunda llibertat interior i exterior. El servei de l'Oblat a l'Església i al món, per tant, hauria de presentar-se com un servei humil, silenciós i discret, anàleg al dels monjos i les monges, les vides dels quals se semblen molt a les flors del camp, la majoria de les quals no seran mai admirades ni apreciades per ningú, i, no obstant això, contribuiran, amb la seva forma, color i fragància, a fer encara més bonica la creació. De manera similar nosaltres també podem fer més bonica l'Església i el món a través del nostre simple "ser-hi", manifestant en l'ordinarietat de les nostres vides la bellesa i l'alegria de ser deixebles de Jesús.

Com escriu l'apòstol Pau: "Ell, que era de condició divina, no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu sinó que es va fer no res"; no oblidem, doncs, que la nostra conformació a Crist té les arrels en la humilitat que el mateix Senyor ens va mostrar prenent la condició d'esclau, i es féu semblant als homes. I tingut per un home qualsevol s'abaixà i es féu obedient fins a la mort, i una mort de creu" (Fl 2, 6-8).

Que aquesta humilitat també sigui fruit de la gràcia amorosa del Senyor que obra en els nostres cors tal i com ens ho suggereix l'episodi següent de la vida de sant Benet: "Un dia, mentre el venerable Pare sopava cap al capvespre, un monjo, fill d'un advocat, estava dret sostenint-li la llanterna. Però mentre li feia claror, en el seu cor albergava sentiments d'orgull i pensava: 'Qui és aquest, a qui haig de servir mentre menja? A qui haig de sostenir la llanterna com si fos el seu criat? Qui soc jo per servir-lo? L'Home de Déu, girant-se cap a ell, el va reprendre severament amb aquestes paraules: "Fes el senyal de la creu al teu cor, germà! Què estàs pensant? Fes el senyal de la creu al teu cor, germà!" Després va cridar altres germans i els va ordenar que li prenguessin la llanterna de les mans, mentre li manava que deixés aquell servei i anés sense fer soroll a seure.".

3.4. La preciositat en la vida quotidiana

A la seva homilia pronunciada a Norcia en ocasió del 15è Centenari del naixement de sant Benet, el Papa Joan Pau II va dir això: "Benet, llegint els signes dels temps, va veure que calia dur a terme el programa radical de santedat evangèlica (...) en una forma ordinària, en les dimensions de la vida diària de totes les persones. Calia que l'heroi esdevingués normal, del dia a dia, i que el normal, els del dia a dia, esdevinguessin herois. D'aquesta manera ell, pare dels monjos, legislador de la vida monàstica a l'Occident, esdevingué també indirectament el precursor d'una nova civilització. (...) Cal admirar la simplicitat d'un projecte així, i al mateix temps la seva universalitat."

Per a aquells que tenen fe, no hi ha res que no sigui important, ni tan sols allò que pertany a la rutina diària i que sovint desconsiderem. Si tenim ulls per veure Déu treballant en cada moment de les nostres vides, tot pot esdevenir important i valuós. El dia a dia és el camp d'entrenament on madurem i creixem en la fe, l'esperança i la caritat. És el lloc de la nostra santedat, aquesta santedat que, citant el Papa Francesc, s'està obrint pas "en els pares que crien els seus fills amb tant d'amor, en els homes i dones que treballen per portar pa a casa, en els malalts (...). En aquesta constància de seguir endavant dia rere dia veig la santedat de l'Església militant. Santedat que moltes vegades és la 'de la porta del costat', dels qui viuen a prop nostre i són un reflex de la presència de Déu, o, per utilitzar una altra expressió, 'la classe mitjana de la santedat'."

Com és ben sabut, per a sant Benet fins i tot els mobles del monestir, com la pala, la cullera, la taula d'escriure i la ploma, s'han de considerar de la mateixa manera que els "vasos sants de l'altar". De fet, aquests elements també poden ser eines al servei de la petita santedat quotidiana. De manera similar a la relació que establim amb l'espai i les coses, el temps també hauria de ser viscut amb la consciència que té una empremta semblant a la de Crist. Això és, el temps està habitat i orientat per aquell esdeveniment central, únic i irrepetible que és el misteri de l'encarnació, mort i resurrecció de Jesucrist. Entrant en el món com el Fill etern de Déu va assumir el temps cap a l'eternitat divina i, a través de la humanitat assumida en el moment de l'encarnació i portada al cel per la seva resurrecció i ascensió, esdevingué la mesura del temps mateix. És, per tant, en la dimensió del temps, així com de l'espai, on Déu es fa trobadís. És en ell que el sentim a prop i podem experimentar la seva atenció i gràcia amoroses. Contra la tragèdia del "temps invertit" –és a dir, d'un temps retallat de "temps de Déu" i la seva font vivificant i eterna– estem cridats a viure el temps a la llum de Déu. De fet, la preciositat del dia a dia, declinada en les coordenades de temps i espai, podrà ser captada i viscuda conscientment si anhelem una estabilitat interior i exterior ancorada en Déu. Només aleshores serà possible no caure en l'afany i la dispersió, i dur a terme una existència sòbria, unificada i feliç.

4. Quines són les maneres que tenen els oblats per equilibrar *ora et labora*?

Sense cap mena de dubte, la pregària i la feina constitueixen el terreny diari sobre el qual hem de construir un equilibri harmònic entre les dimensions interior i exterior, entre la contemplació i l'acció, entre les activitats espirituals i litúrgiques pròpiament dites i les activitats materials.

En el segle IV, en els primers dies del moviment monàstic, per evitar que la pregària i la feina avansessin en dos plans paral·lels, els monjos del desert es dedicaven a feines repetitives que no requerien un ús intens de la ment i, per tant, es podien fer automàticament, com ara teixir cistells de vímet o cistelles de corda. D'aquesta manera mantenien la ment lliure i permetien que se submergís en la pregària i la meditació. No obstant això, sant Benet, a causa de les exigències de la vida cenobítica, va haver d'introduir una distinció formal entre el temps dedicat a la pregària i el temps dedicat a la feina. Tot i que aquesta distinció no anul·lava la correlació íntima que hi ha entre ambdues, es va perdre la seva interacció simultània. Encara avui, tot alternant-se dins el dia monàstic, la pregària i la feina representen les principals direccions pels monjos pel que fa a la recerca diària de Déu. Anselm Grün i Fidelis Ruppert escriuen: "Els monjos creuen que una alternança correcta i una dosi equilibrada de pregària i feina és el camí correcte que porta a Déu. Aquest camí ens defensa de l'exageració i l'excés. Ambdós pols formen part de la persona: l'extroversió en la feina i la introversió en la pregària. L'ésser humà és sa només si aquests dos pols estan en una relació correcta entre ells."

És evident que, tot i de manera diferent a un dia monàstic, aquesta alternança entre pregària i feina manté tota la seva validesa també per als oblats. També per a ells és vital assegurar-se que aquests dos pols –l'extraversió en la feina i la introversió en la pregària– es visquin harmoniosament. No se'ls demanarà que dediquin la mateixa

quantitat de temps que els monjos a *l'Opus Dei*, però segurament també se'ls convida a trobar moments per a la pregària, la celebració eucarística i la lectio divina, d'acord amb les activitats que portin a terme i les formes que el temps disponible els permeti.

5. Com podem fer que les nostres vides siguin una atracció perquè altres vulguin unir-se'ns (especialment els joves)

Pel que fa a la preocupació de com arribar a la "dimensió juvenil", que ens sembla tan dispersa i desinteressada pel fet religiós, simplement us deixo amb una cita d'una xerrada del pare Tomas Halik, un sacerdot i sociòleg de la República Txeca: "Els joves catòlics d'avui no reaccionen de manera polèmica a les ensenyances tradicionals de l'Església sobre la moralitat (especialment la moralitat sexual), com era el cas en l'època postconciliar, una actitud que encara sobreviu entre les generacions més grans de catòlics. Les investigacions mostren que això és així perquè la gran majoria dels joves catòlics d'avui no coneixen i no estan interessats a conèixer aquestes ensenyances: l'experiència de la fe i de la tria moral és cada cop més individual per a ells. En l'Església busquen un espai d'experiència espiritual, no directrius sobre la vida privada. La seva aproximació a la tradició i a la institució de l'Església no és hostil ni polèmica, sinó selectiva."

Voldria acabar aquesta conversa citant un passatge del filòsof escocès Alasdair MacIntyre, que, al final del seu llibre sobre la teoria moral o ètica, establint un paral·lelisme entre la barbàrie després de la caiguda de l'Imperi Romà i els nostres temps confosos, argumentava: «Aquesta vegada (...) els bàrbars no estan esperant més enllà de les fronteres; ja fa temps que ens governen. No estem esperant un Godot, sinó un altre –sens dubte molt diferent– sant Benet». Potser cadascun de nosaltres és el sant Benet que aquest temps està esperant. Depèn de nosaltres acceptar el repte i ser veritables testimonis de Jesús!

(conferència al Vè Congrés Mundial d'Oblats – Roma setembre 2023 / traducció: Montserrat Alavedra)